

ГЛАСНИК ЕТНОГРАФСКОГ ИНСТИТУТА САНУ LXI (2)

BULLETIN OF THE INSTITUTE OF ETHNOGRAPHY SASA LXI (2)

INSTITUTE OF ETHNOGRAPHY SASA

BULLETIN
OF THE INSTITUTE OF ETHNOGRAPHY
LXI
No. 2

Editor in chief:
Dragana Radojičić

Editor:
Aleksandra Pavićević

International editorial board:

Radost Ivanova, Elephterios Alexakis, Jana Pospíšilová, Karl Kaser, Gabriela Kiliánová,
Milica Bakić-Hayden, Ingrid Slavec-Gradišnik, Marina Martynova, Fernando Diego Del
Vecchio, Kjell Magnusson, Tatiana Podolinska, Peter Finke

Editorial board:

Gojko Subotić, Sofija Miloradović, Jelena Čvorović, Srđan Radović, Aleksandra Pavićević,
Lada Stevanović, Ildiko Erdei, Jelena Jovanović

The reviewers:

Vojislav Stanovčić, Aleksandar Loma, Bojan Žikić, Ljiljana Gavrilović, Biljana Sikimić,
Danka Lajić Mihajlović, Maja Godina Golija, Ildiko Erdei, Mirko Blagojević,
Mladena Prelić, Dušan Drljača, Miroslava Lukić Krstanović.

Secretary:
Marija Đokić

Accepted for publication by the reference of academician Vojislav Stanovčić, at meeting of
the Department of Social Sciences SASA, November 1st 2013

BELGRADE 2013

ЕТНОГРАФСКИ ИНСТИТУТ САНУ

ГЛАСНИК
ЕТНОГРАФСКОГ ИНСТИТУТА
LXI
свеска 2

Главни и одговорни уредник:

Драгана Радојичић

Уредник:

Александра Павићевић

Међународни уређивачки одбор:

Радост Иванова, Елефтериос Алексакис, Јана Поспишилова, Карл Касер, Габриела Килианова, Милица Бакић-Хејден, Ингрид Славец-Градишник, Марина Мартинова, Фернандо Диего Дел Векио, Шел Магнусон, Татиана Подолинска, Петер Финке

Уређивачки одбор:

Гојко Суботић, Софија Милорадовић, Јелена Чворовић, Срђан Радовић, Александра Павићевић, Лада Стевановић, Илдико Ердеи, Јелена Јовановић

Рецензентски тим:

Војислав Становчић, Александар Лома, Бојан Жикић, Љиљана Гавриловић, Биљана Сикимић, Данка Лајић Михајловић, Маја Година Голија, Илдико Ердеи, Мирко Благојевић, Младена Прелић, Душан Дрљача, Мирослава Лукић Крстановић.

Секретар уредништва:

Марија Ђокић

Примљено на седници Одељења друштвених наука САНУ одржаној 1. новембра 2013. године, на основу реферата академика Војислава Становчића

БЕОГРАД 2013.

Издавач:
ЕТНОГРАФСКИ ИНСТИТУТ САНУ
Кнез Михаилова 36/IV, Београд, тел. 011–2636–804
eisanu@ei.sanu.ac.rs
www.etno-institut.co.rs

Рецензент:
академик Војислав Становчић

Лектор:
Софија Милорадовић

Превод:
Соња Жакула
аутори текстова

Дизајн корица
Горан Витановић

Техничка припрема и штампа:
Академска издања, Београд

Тираж:
500 примерака

Штампање публикације финансирано је из средстава
Министарства просвете и науке и технолошког развоја Републике Србије

Часопис Гласник Етнографског института САНУ индексиран је у:
DOAJ (Directory of Open Access Journals); SCIndeks (Српски цитатни индекс);
Ulrich's Periodicals Directory.

The Bulletin of Institute of Ethnography SASA is indexed in: DOAJ (Directory of Open Access
Journals); SCIndeks (Srpski citatni indeks); Ulrich's Periodicals Directory.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

39(05)

Гласник Етнографског института = Bulletin of the Institute of Ethnography /
главни и одговорни уредник Драгана Радојичић. – Књ. 1, бр 1/2 (1952) – .
Београд : Етнографски институт САНУ (Кнез Михаилова 36/IV), 1952 – .
(Београд : Академска издања). – 24 cm

Полугодишње.

ISSN 0350-0861 = Гласник Етнографског института САНУ

ISSN 2334-8259 = Glasnik Etnografskog instituta SANU (Online)

COBISS. SR-ID 15882242

Садржај Contents

Тема броја: Друштвене и хуманистичке науке пред изазовима пост-дисциплинарности и тржишта.

Topic of the Issue: Social Sciences and the Humanities: Facing the Challenges of Postdisciplinarity and the Market.

Александра Павићевић, <i>Друштвене и хуманистичке науке пред изазовима пост-дисциплинарности и тржишта. Искуства у вези са осмишљавањем, организовањем и финансирањем научних истраживања</i>	9
Aleksandra Pavićević, <i>Social Sciences and the Humanities: Facing the Challenges of Postdisciplinarity and the Market. Experiences with Preparing, Organizing and Funding Scientific Studies</i>	11
Gabriela Kiliánová, <i>The Role of the Social Sciences and Humanities in Contemporary Society (The Slovak Case)</i>	13
Габриела Килианова, <i>Улога друштвених наука и хуманистичких дисциплина у савременом друштву (случај Словачке)</i>	20
Kjell Magnusson, <i>The Humanities and Social Sciences in Sweden: Predicaments and Incentives for Cross-Disciplinary Research</i>	21
Шел Магнусон, <i>Хуманистичке и друштвене науке у Шведској. Дилеме и могућности интердисциплинарних истраживања</i>	32
Karl Kaser, <i>The Creation of a New Figure in Academia – The Homo Applicandus</i>	33
Карл Касер, <i>Настанак нове фигуре у академској заједници – homo applicandus</i>	39
Марина Мартинова, <i>Коришћење етнолошког знања у државном управљању. Искуство Русије</i>	41
Marina Martinova, <i>The Use of Ethnological Knowledge in State Governance. The Russian Experience</i>	52
Коста Николић, <i>Постмодернизам и хуманистичке науке. Пример историографије</i>	53
Kosta Nikolić, <i>Postmodernism and the Humanities. The Case of Historiography</i>	66

Varia

Сања Златановић, <i>Српска заједница у Гњилану: дискурс носталгије урбане енклаве</i>	67
Sanja Zlatanović, <i>Serb Community in Gnjilane: Nostalgia Discourse of the Urban Enclave</i>	82
Марија Думнић, <i>Градска музика на Косову и Метохији у истраживањима српских етномузиколога током XX века</i>	83

Marija Dumnić, <i>Urban Music from Kosovo and Metohija in the Researches of Serbian Ethnomusicologists up to the Second Half of the Twentieth Century</i>	99
Ивица Тодоровић, <i>Мултидисциплинарна истраживања порекла становништва Србије – прелиминарни оквир</i>	101
Ivica Todorović, <i>Multidisciplinary Research into the Origin of Population in Serbia – Preliminary Framework</i>	112
Ивана Башић, <i>Тело духовно – концепт (словенске) душе (I)</i>	113
Ivana Bašić, <i>The Spiritual Body – Concept of the (Slavic) Soul (I)</i>	129
Мирослава Лукић Крстановић, <i>Позиционирање спонзорства на тржишту културних догађаја</i>	131
Miroslava Lukić Krstanović, <i>Positioning of Sponsorships on the Cultural Events Market</i>	145
Весна Трифуновић, <i>Транзицијски велтимерц: наративизација искуства младих при тражењу посла и запослењу у контексту постсоцијалистичке трансформације</i>	147
Vesna Trifunović, <i>The Weltschmerz of Transition: a Narrativization of the Experiences of Young People while Searching for Jobs and upon Finding Employment in the Context of Postsocialist Transformation</i>	162
Марта Стојић Митровић, <i>Стигматизација као последица илегализације одређених облика транснационалног кретања: дехуманизација тзв. илегалних миграната</i>	163
Marta Stojić Mitrović, <i>Stigmatization as a Result of the Illegalization of some Forms of Transnational Movement: Dehumanization of 'the Illegal Migrants'</i>	175
Научна критика и полемика	
Discussion and Polemics	
Мирослава Малешевић, <i>Илдико Ердеи, Чекајући Икеу. Потрошачка култура у постсоцијализму и пре њега.</i>	177
Милена Жикић, <i>Место жене у друштвеном животу, Ален Турен, Свијет жена</i>	182
Сања Златановић, <i>Бугарска свадба у етнолингвистичком кључу. Елена Семеновна Узенёва, Болгарска свадба: етнолингвистичко истраживање</i>	187
Милош Луковић, <i>Mezinárodní komise pro studium lidové kultury v Karpatech a na Balkáně. Obydlí v Karpatech a přilehlých oblastech balkánských. Sintéza mezinárodního výzkumu</i>	190
Младена Прелић, <i>Peter Slavkovský, Slovenská etnografia. Kompendium dejín vedného odbory</i>	196

Милош Луковић, *Peter Slavkovský, Slovenský roľník (pramen k štúdiu spôsobi života)* 198

Младена Прелић, *Tradiční agrárni kultura v kontextu spoločenského vývoje strední Evropy a Balkánu* 203

**Хроника
Cronicle**

Сања Златановић, *Антропологија савременог града, X Конгрес руских етнографа и антрополога, Руска академија наука, Москва 2–5. јул 2013.* 206

Сећање/Методу

Биљана Миленковић-Вуковић, *Библиографија: др Добрила Братић (1953–2009)* 211

Упутство за припрему рада за штампање у Гласнику Етнографског института САНУ 221

Instructions for publication in the Bulletin of the Institute of Ethnography SASA 225

***Тема броја: Друштвене и
хуманистичке науке пред изазовима
пост-дисциплинарности и
тржишта***

***Topic of the Issue: Social Sciences and
the Humanities: Facing the
Challenges of Postdisciplinarity and the
Market***

Александра Павићевић

Етнографски институт САНУ

aleksandra.pavicevic@ei.sanu.ac.rs

Друштвене и хуманистичке науке пред изазовима постдисциплинарности и тржишта.

Искуства у вези са осмишљавањем, организовањем и финансирањем научних истраживања

Током последњих неколико деценија били смо сведоци интензивних промена света у коме живимо. Иза доминантне слике технолошког прогреса, с једне, и непрестаног нивелисања политичких моћи, с друге стране, промене су се одвијале и на свим друштвеним нивоима, задирући у суштину темељних поставки културе модерног света. Разградња традиционалних оквира идентитета, релативизација система вредности и снажни импулси личне слободе били су врста улазнице у *постмодерно стање духа*, које је, тежећи ка *помирењу*, заправо до крајности продубило јаз између цивилизације као хумане креације и цивилизације као система *per se*, који умногоме почива на негирању универзалних вредности човека.

Политичка, економска, друштвена и културна реструктурирања, као и евидентне и вишезначне кризе изазване процесима глобализације, одразили су се и на научно стваралаштво посебно у области хуманистичких дисциплина. Убрзано и свакодневно мењање слике света инспирисало је настајање нових теоријских оквира и ширење тематских и методолошких могућности појединих дисциплина. Излажење из *традиционалног* концепта дисциплинарности, односно – развијање интердисциплинарности и мултидисциплинарности, било је логична последица жеље за разумевањем све сложенијег мозаика савременог тренутка.

С друге стране, међутим, нови приступи су често почивали на потпуном негирању вредности дотадашњег интелектуалног наслеђа. Тако је, на пример, поновно *откривање* прошлости неминовно променило однос истраживача према садашњости. „Покорица актуелности“, како Јан Асман описује недостатак увида у оно што је релевантно у одређеном историјском и друштвеном контексту, јавила се као најсигурније прибежиште од неизвесности историографског *предања*. Упоредо са тиме, дефинитивно и коначно одустајање од идеала објективности довело је до тога да се императивни поступак ауторефлексивности често завршава у апстраховању објекта истраживања, или пак у потпуном интелектуалном нихилизму услед немогућности његове спознаје.

Неки аутори ово *пост стање* у научној мисли оначавају термином *постдисциплинарности*. Под њиме једни подразумевају отварање нових могућности за формирање холистичког приступа у проучавању људи, друштава и

култура, док други сматрају да је реч о покушају поновног проналажења (или читавања) вредности у знање о њима.

Свакако, ово *пост стање* у научној мисли подразумева откривање идеолошких подтекстова у свему ономе што се сматра *природним, датим* и *нормалним* у одређеном културном контексту, и више од тога – оно почива на одустајању од *истине*, односно, на тежњи ка знању које је *ослобођено* апсолутних и коначних закључака и каквог-таквог гаранта континуитета.

Међутим, имајући у виду процесе споменуте на самом почетку овог уводника, стиче се утисак да промена концепта знања није последица само *ослобађања* од научних догми нити од ширења граница дисциплина, већ да се она одвијала и под латентним утицајима процеса свеобухватне меркантилизације, у складу са новим, глобалним економско-политичким идеологијама. У вези са овим опажањем свакако могу бити одједи у научном свету културе ревизије (*audit culture*), која намеће императиве тржишта у областима које доскора нису биле, а ни сада нису превише конкуретне ни на тржишту новоконципираног знања ни на тржишту робе.

Инвестиције у културни капитал цивилизације очигледно нису приоритетне у оквирима глобалних економских кретања. Може се чак рећи да је у питање доведен и њихов опстанак, али не само захваљујући *спољашњим* интервенцијама, већ и услед својеврсне аутомаргинализације до које је дошло услед описаног сплета околности.

Темат *Хуманистичке науке пред изазовима постдисциплинарности и тржишта* замишљен је као платформа за размену искустава међу еминентим научним радницима из различитих земаља.

Због свега реченог сматрамо да је питање положаја и улоге друштвених и хуманистичких наука у савременом свету тема која заслужује озбиљну елаборацију. Допринос разумевању ове проблематике свакако је и темат који се у овој свесци Гласника Етнографског института ставља на увид читаоцима.

Aleksandra Pavićević

Social Sciences and the Humanities: Facing the Challenges of Postdisciplinarity and the Market. Experiences with Preparing, Organizing and Funding Scientific Studies

Over the last couple of decades the world we live in has been going through intensive change. Behind the dominant image of technological progress on the one hand, and the continuing redistribution of political power on the other, changes have been occurring on all social levels, hitting at the heart of the basic assumptions of modern culture. The deconstruction of traditional frameworks of identity, the relativization of value systems and powerful impulses of personal freedom have served as a kind of ticket to the *postmodern condition* which has, while aspiring to *reconcile*, led to a fundamental deepening of the rift between civilization as a humane creation and civilization as a system *per se* which largely rests on negating the universal value of humanity.

Political, economic, social and cultural restructurings, as well as the evident and ambiguous crises caused by globalizing processes have affected all scientific endeavors, not least within the humanities. The rapid ways in which the world changes daily have inspired the formation of new theoretical frameworks and the expansion of thematic and methodological possibilities of certain disciplines. The abandonment of the *traditional* concept of disciplinarity, or rather the development of interdisciplinarity and multidisciplinarity were the logical consequences of the desire to understand the ever more complex mosaic of the present.

On the other hand, however, new approaches were often based on a complete negation of the value of previous intellectual heritage. For example, the *rediscovery* of the past has necessarily changed researchers' perceptions of the present. "The crust of contemporaneity" as Jan Assman describes the lack of insight into what is relevant in a certain historical and social context, has emerged as the safest refuge from the uncertainty of historiographical *tradition*. At the same time, the definitive and final abandonment of the ideal of objectivity has resulted in the imperative act of auto-reflexivity often ending in abstraction or in complete intellectual nihilism caused by the impossibility of truly *knowing* the object of study.

Some authors refer to this *post condition* in scientific thought with the term "postdisciplinarity". Some consider postdisciplinarity to be a window of opportunity for the formation of a holistic approach to the study of people, societies and cultures, while others consider it another attempt at finding (or embedding) values in the knowledge about them.

Of course, this *post condition* within scientific thought implies the discovery of ideological subtexts within everything which is considered *natural, given* and *normal* in a certain cultural context. Furthermore, it is based on the abandonment of *truth*, or

rather, the aspiration toward knowledge which is *free* of absolute and final conclusions and at least some warranty of continuity.

Keeping in mind the processes mentioned above, it seems as though the changes which the concept of knowledge has gone through are not solely the consequences of *liberation* from scientific dogmas and the expansion of disciplinary boundaries, but also that they occurred under the latent influence of general processes of mercantilization which accompanies new global economic and political ideologies. This observation is certainly tied in with the glimpses of audit culture emergent within the scientific world. Essentially, audit culture imposes the imperatives of market economy on areas which until fairly recently haven't been, or still aren't considered competitive within the market economy of knowledge, nor the market economy in the classical sense.

Investments into the cultural capital of civilization are evidently not a priority within the framework of global economy. It can even be said that the very survival of such investments is being threatened, and not only due to *outside* intervention, but also due to a specific form of auto-marginalization which occurred as the consequence of the conditions described above.

Due to all aforementioned, issues of place and role that humanities and social sciences play in contemporary world deserve serious elaboration. We believe that this thematic issue of The Bulletin of the Ethnographic Institute presents a valuable contribution to this elaboration.